

■ ■ ■ Grønne sertifikater kan gi prisfall på kraft på mange ganger den prisøkningen som industrien nå skal kompenseres for. Både sertifikatene og kompensasjonen gjør det dyrere å redusere klimagassutslippene, skriver **Torstein Bye**, SSB, og **Annegrete Bruvoll**, Vista Analyse.

Overkompensasjon

INNLEGG Klima

Regjeringen har nettopp vedtatt en ordning der kraftintensiv industri i Norge skal få kompensasjon for tillegget i kraftpris i det europeiske kraftmarkedet, noe som skyldes at denne blir dyrere gjennom kvotemarkedet for klimagassutslipp i Europa. Gjennom handel med kraft mellom Norge og Europa regnes pristillegget også å ramme norsk industri.

Som en tommelfingerregel kan en si at kraftprisen i Europa partielt vil stige med 3,5 øre/kWh for hver 100 kroner per tonn i kvotepris. I dag er kvoteprisen på rundt cirka 55 kroner per tonn (syv-åtte euro).

Hvilken kompensasjonen industrien skal motta i kroner og øre, utredes for tiden. I det regnestykket bør også andre støtteordninger med vesentlig betydning for kraftprisen tas hensyn til.

Grunnen til at en ønsker å gi industrien kompensasjon, er at den rammes i den kostnadsmessige konkurransen mot områder som står utenfor kvotemarkedet (les: Asia). Man regner med at om utslipp blir redusert hjemme, så blir det en økning av utslippene ute – såkalte lekkasjeeffekter.

Det er en inngrodd myte at lekkasjevirkninger fører til økte i stedet for reduserte utslipp. Industrien trekker frem spesielle tilfeller der de hevder at utslippene vil øke med åtte ganger siden lekkasjen skjer mot Kina, som det påstås har dårligere teknologi både for industri og kraftproduksjon.

Men den nasjonale og internasjonale forskningslitteraturen viser at totalutslippene generelt vil gå ned, selv ved lekkasjer. Studier blant annet fra Vista Analyse, Cicero og flere internasjonale institutter viser at lekkasjen ligger på 10-30 prosent. Det betyr at om vi reduserer utslippene i Norge med én million tonn, vil utslippene øke ute med bare 0,1-0,3 million tonn. Nettoeffekten er da en global utslippsreduksjon på 0,7-0,9 million tonn for hver million tonn redusert hjemme.

Det må sies å være en rimelig effektiv reduksjon i klimasammenheng og er da et relevant argument mot kompensasjon.

I slike lekkasjestudier må en selvsagt ta hensyn til at etablering av ny industrikapasitet er mer effektiv enn eksisterende kapasitet, og at selv i Kina etableres ikke bare kullkraft, men betydelig mengder fornybar kraft. I tillegg vokser det frem områdespesifikke kvotemarkeder og reguleringer også i Asia.

Ordnningen med kompensasjon medfører derfor subsidiert av industriens klimagassutslipp, på tvers av prinsippet om at forurenser skal betale.

Videre er det en nær sammenheng mellom kompensasjonen og andre støtteordninger som påvirker prisene i kraftmarkedet. Industrien er allerede betydelig overkompensert gjennom den nye ordningen med grønne sertifikater.

Sertifikatordnningen vil gi oss omtrent ti prosent (13 TWh) omtrent ti prosent (13 TWh) mer kraft i Norge frem mot 2020. Forbruket i Norge har til sammenligning økt med omtrent én TWh fra 2000 til

2008. Om denne trenden fortsetter får vi et betydelig press i retning reduserte kraftpriser. Handlingskapasiteten for kraft er allerede nesten fullt utnyttet, og all tilleggskraften kan derfor ikke eksporteres. Bye og Amundsen viser i Økonomiske analyser 3/2012 at sertifikatordningen isolert sett kan gi et fall i kraftprisen opp mot 15 øre/kWh.

Støtten til energisparing gjennom blant annet Enova har tilsvarende effekter.

Det betyr at industrien

” Kostnadene omfordeles fra store kraftforbrukere til resten av samfunnet. Energiforbruket øker, og det blir mindre lønnsomt å utvikle alternative energiløsninger

gjennom sertifikatordningen allerede kan få omtrent fem ganger kompensert for kvotepriseffekten i det samme markedet. Da er argumentet for tilleggskompensasjon mer enn uttomt allerede.

De store taperne i kraftmarkedet er kommuner og stat, det vil si eierne av eksisterende kraftverk (45 prosent stat, 45 prosent kommuner, omtrent ti prosent privat). Dette kan raskt beløpe seg til totalt 13-20 milliarder kroner per år.

Subsidieordningen til industrien kan altså gi et inntektsbortfall for kommunene på seks til ni milliarder kroner årlig. Det er langt mer enn årets real-

vekst i kommunenes inntekter i år (jf. DN's artikler om kommunenes bærekraft i sommer).

Å redusere utslippene av klimagasser, vil koste. Kvotesystemet er et effektivt virkemiddel som i utgangspunktet minimaliserer disse kostnadene. Når en forsøker å motvirke konsekvensene gjennom ulike subsidieordninger, som sertifikatsystemet og den nye kompensasjonsordningen, vil det bli enda dyrere å oppnå klimamålene.

Kostnadene ved klimapolitikken og den grønne sertifikatordningen vil altså ikke nulles ut ved at industrien opprettholdes. De blir tvert imot større og omfordeles fra store til små utslippskilder og fra store kraftforbrukere til resten av samfunnet.

De som slipper ut mindre, må betale mer når prisen i kvotemarkedet øker som følge av at noen slipper fri.

Vi øker kraftkapasiteten til høye kostnader som markedet ikke vil betale for uten gjennom subsidier, og på bekostning av naturen. Indirekte må alle betale gjennom at offentlig tjenestetilbud blir dårligere, eventuelt at skattene økes når kraftprisen presses ned gjennom sertifikatordningen. Energiforbruket øker, og det blir mindre lønnsomt å forsøke og utvikle alternative, karbonfrie energiløsninger.

Samlet sett vil dette gå ut over den samlede konkurransevnen og hemme omstilling av norsk næringsliv.

■ *Torstein Bye, fagdirektør i Statistisk sentralbyrå og Annegrete Bruvoll, forsker i Vista Analyse*